

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญรูปภาพ	(6)
สารบัญตาราง	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 ลักษณะภูมิประเทศภาคใต้	5
2.2 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ กับการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	12
2.3 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับการอนุรักษ์ พันธุกรรมพืช	14
2.4 ความสำคัญของแหล่งพันธุกรรมพืช	19
2.5 การอนุรักษ์พืชใกล้สูญพันธุ์	21
2.6 บัญชีแนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดไม้หวงห้าม พ.ศ. 2530	24
2.7 บัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์พืชป่า แนบท้ายอนุสัญญา CITES	25
2.8 บัญชีพืชถิ่นเดียว พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย	25
2.9 ลักษณะของชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์	28
2.10 สาเหตุที่ทำให้พืชใกล้สูญพันธุ์	30
2.11 พืชเฉพาะถิ่นและพืชหายากในประเทศไทยในแง่ของเขต ภูมิศาสตร์พืชพรรณ	33

สารบัญ (ต่อ)

2.12	พืชหายากตามเขตภูมิศาสตร์พืชพรรณในประเทศไทย	34
2.13	ข้อเสนอทางกฎหมายต่อการคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรม ภายใต้ระบบทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทย	36
2.14	แนวคิดและทฤษฎีกฎหมายของระบบทรัพย์สินทางปัญญา	36
2.15	สถานะของทรัพยากรพันธุกรรมพืชตามหลักกฎหมายระหว่าง ประเทศ	38
บทที่ 3	วิธีการศึกษา	40
3.1	อุปกรณ์	40
3.2	วิธีการศึกษา	41
3.3	สถานศึกษา	42
บทที่ 4	ผลการศึกษา	43
4.1	การศึกษาข้อมูล พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ในพื้นที่ภาคใต้	43
4.2	สำรวจและเก็บตัวอย่างพันธุ์พืช	57
4.3	การศึกษาศักยภาพของพืชแต่ละชนิดในการที่จะนำไปใช้ ประโยชน์อย่างยั่งยืนและวางแผนการอนุรักษ์	202
4.4	การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	202
4.5	แหล่งเรียนรู้	203
บทที่ 5	สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	204
	ข้อเสนอแนะ	205
	ปัญหาและอุปสรรค	206
	บรรณานุกรม	207
	ภาคผนวก	210

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
รูปที่ 1 ก้านเกรรา (<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.)	69
รูปที่ 2 กระดังงา (<i>Cananga odorata</i> (Lam.) Hook.f. & Thomson var. <i>odorata</i>)	70
รูปที่ 3 กระดังงาสงขลา (<i>Cananga odorata</i> (Lam.) HOOK. f. & Thomson var. <i>fruticosa</i> (Craib) J.Sincl.)	71
รูปที่ 4 กรุงเขมา (<i>Cissampelos pareira</i> L.var. <i>hirsuta</i> (Buch. ex DC.) Forman)	72
รูปที่ 5 กฤษณา (<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte)	73
รูปที่ 6 กลั้วผา (<i>Ensete superbum</i> (Roxb.) Cheesman)	74
รูปที่ 7 กลั้วมุสัง (<i>Uvaria grandiflora</i> Roxb.ex Hormem var. <i>grandiflora</i>)	75
รูปที่ 8 กลาย (<i>Mitrephora keithii</i> Ridl.)	76
รูปที่ 9 กะพ้อ (<i>Licuala spinosa</i> Thunb.)	77
รูปที่ 10 กะหนาย (<i>Pterospermum littorale</i> Craib)	78
รูปที่ 11 กะเอาะ (<i>Artocarpus elasticus</i> Rienw. ex Blume)	79
รูปที่ 12 การเวก (<i>Artabotrys hexapetalus</i> (L.f.) Bhandari)	70
รูปที่ 13 กีบแรด (<i>Angiopteris evecta</i> (G.Forst.) Hoffm.)	81
รูปที่ 14 ไก่ฟ้า (<i>Aristolochia ringens</i> Vahl)	82
รูปที่ 15 ขนุนปาน (<i>Artocarpus rigidus</i> Blume subsp. <i>asperulus</i> Jarrett)	83
รูปที่ 16 ขมิ้นเครือ (<i>Arcangelisia flava</i> (L.) Merr.)	84
รูปที่ 17 ชันทองพยับบาท (<i>Suregada multiflorum</i> (A.Juss.) Baill.)	85
รูปที่ 18 ข้าวหลามดง (<i>Goniothalamus laoticus</i> (Finet & Gagnep.)Ban)	86
รูปที่ 19 ชี้นอนพรุ (<i>Camptosperma coriaceum</i> (Jack) Hall.f. ex Steenis)	87
รูปที่ 20 ขุนไม้ (<i>Nageia wallichiana</i> (C.Presl) Kungze)	88
รูปที่ 21 เขากวางตั้ง (<i>Platynerium ridleyi</i> H.Christ.)	89
รูปที่ 22 คอแลน (<i>Nephelium hypoleucum</i> Kurz)	90
รูปที่ 23 คำมอกหลวง (<i>Gardenia sootepensis</i> Hutch.)	91
รูปที่ 24 แคแตร์ (<i>Dolichandrone spathacea</i> (L.f.) K. Schum.)	92
รูปที่ 25 แคนา (<i>Dolichandrone serrulata</i> (DC.) Seem.)	93
รูปที่ 26 แคฝอย (<i>Stereospermum cylindricum</i> Pierre ex P. Dop.)	94

รูปที่	หน้า
รูปที่ 27 เาะป่า (<i>Sloanea sigua</i> (Blume) K. Schum)	95
รูปที่ 28 จันทน์ชะมด (<i>Mansonia gagei</i> J.R.Drumm. ex Prain)	96
รูปที่ 29 จันทน์เทศ (<i>Myristica fragrans</i> Houtt.)	97
รูปที่ 30 จันอิน (<i>Diospyros decandra</i> Lour.)	98
รูปที่ 31 จันทน์กะพ้อ (<i>Vatica diospyroides</i> Symington)	99
รูปที่ 32 จำปาป่า (<i>Michelia champaca</i> L.)	100
รูปที่ 33 จำปีแขก (<i>Michelia figo</i> (Lour.) Spreng.)	101
รูปที่ 34 จำปีจีน (<i>Magnolia maudiae</i> var. <i>platypetala</i>)	102
รูปที่ 35 จำปีสิรินธร (<i>Magnolia sirindhorniae</i> Noot. & Chalermklin)	103
รูปที่ 36 จำปีหนู (<i>Magnolia compressa</i> Maxim)	104
รูปที่ 37 จำปูน (<i>Anaxagorea javanica</i> Bl.)	105
รูปที่ 38 จำลา (<i>Magnolia praecalva</i> (Dandy) Figlar & Noot)	106
รูปที่ 39 จิกเขา (<i>Barringtonia pendula</i> (Griff.) Kurz)	107
รูปที่ 40 จิกเล (<i>Barringtonia asiatica</i> (L.) Kurz)	108
รูปที่ 41 เจ้าเมืองกลาง (<i>Kerriodoxa elegans</i> J.Dransf.)	109
รูปที่ 42 ชงโคดอกหอม (<i>Bauhinia purpurea</i> L.)	110
รูปที่ 43 ชะลูด (<i>Alyxia reinwardtii</i> Blume)	111
รูปที่ 44 ชิงชี (<i>Capparis micracantha</i> DC.)	112
รูปที่ 45 คีหิมิ (<i>Cleidion spiciflorum</i> (Burm.f) Merr.)	113
รูปที่ 46 ตะเคียนทอง (<i>Hopea odorata</i> Roxb.)	114
รูปที่ 47 ตะเคียนหิน (<i>Hopea ferrea</i> Laness.)	115
รูปที่ 48 ตำเสา (<i>Ternstroemia wallichiana</i> (Griff.) Engl.)	116
รูปที่ 49 ตีนเป็ดทะเล (<i>Cerbera odollam</i> Gaertn)	117
รูปที่ 50 เถาเอ็นอ่อน (<i>Cryptolepis buchanani</i> Roem. & Schult.)	118
รูปที่ 51 ทังเก (<i>Magnolia elegans</i> (Blume) H. Keng)	119
รูปที่ 52 ทุ้งฟ้า (<i>Alstonia macrophylla</i> Wall. Ex G.Don)	120
รูปที่ 53 ทุเรียนป่า (<i>Durio mansoni</i> (Gambla) Bakh.)	121
รูปที่ 54 เทพทาโร (<i>Cinnamomum porrectum</i> (Roxb.) Kosterm.)	122
รูปที่ 55 นมควาย (<i>Uvaria rufa</i> Blume)	123
รูปที่ 56 นมช้าง (<i>Uvaria cordata</i> (Dunal) Alston)	124
รูปที่ 57 นมแมว (<i>Rauwenhoffia siamensis</i> Schaeff.)	125

รูปที่	หน้า
รูปที่ 58 นมวัว (<i>Fissistigma latifolium</i> (Dunal) Merr. var. <i>covoidea</i> J.Sinclair)	126
รูปที่ 59 นมหนู (<i>Mitrephora vandaeflora</i> Kurz)	127
รูปที่ 60 นากบุด (<i>Mesua nervosa</i> Planch.& Triana)	128
รูปที่ 61 นางแดง (<i>Mitrephora maingayi</i> Hook.f. & Thomson)	129
รูปที่ 62 น้ำนอง (<i>Polyalthia suberosa</i> (Roxb.) Thwaites)	130
รูปที่ 63 โนรา (<i>Hiptage benghalensis</i> (L.) Kurz subsp. <i>benghalensis</i>)	131
รูปที่ 64 บังสุราย (<i>Johannesteijsmannia altifrons</i> (Rchb.f.& Zoll.) H.E.Moore)	132
รูปที่ 65 บัวสวรรค์ (<i>Gustavia gracillima</i> Miers)	133
รูปที่ 66 บัวสันโดศ (<i>Nervilia aragoana</i> Gaudich.)	134
รูปที่ 67 บุงาแต่งงาน (<i>Friesodielsia desmoides</i> (Craib) Steenis)	135
รูปที่ 68 บุงาลำเจียก (<i>Goniothalamus tapis</i> Miq.)	136
รูปที่ 69 บุงรดอกขาว (<i>Dasymaschalon blumei</i> Finet & Gagnep. var. <i>blumei</i>)	137
รูปที่ 70 บุงรดอกแดง (<i>Dasymaschalon blumei</i> Finet & Gagnep. var. <i>blumei</i>)	138
รูปที่ 71 ใบสีทอง (<i>Bauhinia aureifolia</i> K. & S.S. Larsen)	139
รูปที่ 72 ประคู้ชิงชัน (<i>Dalbergia oliveri</i> Gamble)	140
รูปที่ 73 ปลาไหลเผือก (<i>Eurycoma longifolia</i> Jack.)	141
รูปที่ 74 ปากนกแก้ว (<i>Dendrobium cruentum</i> Rchb.f.)	142
รูปที่ 75 ป่าหนั้นซี่แมว (<i>Goniothalamus tenuifolius</i> King)	143
รูปที่ 76 ป่าหนั้นช้าง (<i>Goniothalamus giganteus</i> Hook.f. & Thomson)	144
รูปที่ 77 เปรียง (<i>Swintonia floribunda</i> Griff.)	145
รูปที่ 78 เปล้าเงิน (<i>Croton cascarilloides</i> Raeusch)	146
รูปที่ 79 ฝนเส่นหา (<i>Cinnamomum bejolghota</i> (Buch-Ham.) Sweet)	147
รูปที่ 80 พญาฉัททันต์ (<i>Vandopsis gigantea</i> (Lindl.) Pfitzer)	148
รูปที่ 81 พะยอม (<i>Shorea roxburghii</i> G. Don)	149
รูปที่ 82 พรหมคต (<i>Heliciopsis terminalis</i> (Kurz.) Sleumer)	150
รูปที่ 83 พระเจ้าห้าพระองค์ (<i>Dracontomelon dao</i> (Blanco) Merr. & Rolfe)	151
รูปที่ 84 พลาถกวาง (<i>Pterospermum lanceaefolium</i> Roxb.)	152

รูปที่	หน้า
รูปที่ 85 พุดบูรพา (<i>Gardenia sp.</i>)	153
รูปที่ 86 พุดเศรษฐีสยาม (<i>Tabernaemontana pachysiphon</i> Stapf)	154
รูปที่ 87 พุดแสงอุษา (<i>Gardenia taitensis</i> DC.)	155
รูปที่ 88 พุ่มเรียง (<i>Lepisanthes fruticosa</i> (Roxb.) Leenh.)	156
รูปที่ 89 เพกา (<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Kurz)	157
รูปที่ 90 มหาพรหมราชินี (<i>Mitrephora sirikitiae</i> Weerasooriya, Chalermklin & M.K.R. Saunders)	158
รูปที่ 91 มะเดื่อดิน (<i>Aganosma marginata</i> (Roxb.) G.Don)	159
รูปที่ 92 มะเดื่อหอม (<i>Ficus hirta</i> Vahl)	160
รูปที่ 93 มะพุด (<i>Garcinia dulcis</i> (Roxb.) Kurz)	161
รูปที่ 94 มะม่วงคั่น (<i>Mangifera pentandra</i> Hook.f.)	162
รูปที่ 95 มะม่วงป่า (<i>Mangifera caloneura</i> Kurz)	163
รูปที่ 96 มะหาด (<i>Artocarpus lacucha</i> Roxb.)	164
รูปที่ 97 ม้ากระทืบโรง (<i>Ficus foveolata</i> Wall.)	165
รูปที่ 98 โมกแดง (<i>Wrightia dubia</i> (Sims) Spreng)	166
รูปที่ 99 ไม้ซ่อนดีหมา (<i>Ixonanthes icosandra</i> Jack)	167
รูปที่ 100 ยางนา (<i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb. ex G.Don)	168
รูปที่ 101 ยี่หุบปลี (<i>Magnolia liliifera</i> (L.) Baill. var. <i>liliifera</i>)	169
รูปที่ 102 รวงผึ้ง (<i>Schoutenia glomerata</i> King subsp. <i>peregrin</i> (Craib) Roekm)	170
รูปที่ 103 รองเท้านารีขาวสตูล (<i>Paphiopedilum niveum</i> (Rchb. f.) Stein)	171
รูปที่ 104 รองเท้านารีฟ้าหอย (<i>Paphiopedilum bellatulum</i> (Rchb.f.) Stein)	172
รูปที่ 105 รองเท้านารีม่วงสงขลา (<i>Paphiopedilum barbatum</i> (Lindl.) Pfitzer)	173
รูปที่ 106 รองเท้านารีเหลืองกระบี่ (<i>Paphiopedilum exul</i> (Ridl.) Rolfe)	174
รูปที่ 107 ระไมป่า (<i>Baccaurea bracteata</i> Mull. Arg.)	175
รูปที่ 108 รักพรุ (<i>Melanochyla bracteata</i> King)	176
รูปที่ 109 ลำควน (<i>Melodorum fruticosum</i> Lour.)	177
รูปที่ 110 ลำควนดอกแดง (<i>Melodorum fruticosum</i> Lour.)	178
รูปที่ 111 ลำไยป่า (<i>Dimocarpus longan</i> Lour.)	179

รูปที่	หน้า
รูปที่ 112 ลูกคิง (<i>Parkia sumatrana</i> Miq. Subsp. <i>streptocarpa</i> (Hance) H.C.F. Hopkins)	180
รูปที่ 113 ว่านยานกเว้ (<i>Habenaria carnea</i> N.E.Br.)	181
รูปที่ 114 สบู่เลือด (<i>Stephania pierrei</i> Diels)	182
รูปที่ 115 ส้มกุ้ง (<i>Begonia inflata</i> C.B.Clarke)	183
รูปที่ 116 ส้มแขก (<i>Garcinia atroviridis</i> Griff. ex T. Anderson)	184
รูปที่ 117 สมอไทย (<i>Terminalia chebula</i> Retz. var. <i>chebula</i>)	185
รูปที่ 118 สักน้ำ (<i>Vatica pauciflora</i> (Korth.) Blume)	186
รูปที่ 119 สัตตบรรณ (<i>Alstonia scholaris</i> (L.) R. Br.)	187
รูปที่ 120 สาเก (<i>Artocarpus altilis</i> (Parkinson) Fosberg)	188
รูปที่ 121 สายหยุด (<i>Desmos chinensis</i> Lour.)	189
รูปที่ 122 สารภีทะเล (<i>Calophyllum inophyllum</i> L.)	190
รูปที่ 123 สาละลังกา (<i>Couroupita guianensis</i> Aubl.)	191
รูปที่ 124 ส่าเหล้า (<i>Desmos cochinchinensis</i> Lour.)	192
รูปที่ 125 หลุมพอ (<i>Intsia palembanica</i> Miq.)	193
รูปที่ 126 หว้า (<i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels)	194
รูปที่ 127 หวาน้ำ (<i>Syzygium thorelii</i> (Gagnep.) Merr. & L.M.Perry)	195
รูปที่ 128 ห่อข้าวย่าบา (<i>Platyserium wallichii</i> Hook.)	196
รูปที่ 129 หัน (<i>Knema globularia</i> (Lam.) Warb)	197
รูปที่ 130 หัวร้อยรู (<i>Hydnophytum formicarum</i> Jack)	198
รูปที่ 131 หิรัญญิการ์ (<i>Beaumontia grandiflora</i> Wall.)	199
รูปที่ 132 เทรียง (<i>Parkia timoriana</i> Merr.)	200
รูปที่ 133 อ้ายบ่าว (<i>Stemonurus malaccensis</i> (Mast.) Sleumer)	201

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ชนิดของพันธุ์พืชหายาก ใกล้สูญพันธุ์ ในประเทศไทย	43
ตารางที่ 2 ชนิดของพันธุ์พืชหายาก ใกล้สูญพันธุ์ ที่ได้จากการสำรวจและรวบรวมจากพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้	57

